

Trommesang og dans

Af Andreas Otte, ph.d.

Januar 2015

Før koloniseringen og mødet med Europæere, var rammetrommen (qilaat) stort set det eneste musikinstrument blandt de eskimoiske folkeslag, som var de første til at bebo de arktiske egne. Der blev til gengæld sunget mange sange, og nogle gange blev der spillet rammetromme til. Man har kunnet datere rammetrommen over 4000 år tilbage i Grønland, og den menes at være blevet indført af de eskimoiske folkeslag, i takt med at de vandrede fra Sibirien østpå og ind i de områder vi i dag kender som Alaska, Canada og til sidst Grønland. Det er dog i Grønland, man har fundet de ældste bevarede rester af rammetrommer.

Den grønlandske rammetromme varierer i udseende fra område til område, ligesom der er lokale forskelle på, hvordan trommen er blevet brugt. Den består grundlæggende af en ramme af ben eller træ, hvor der sidder et kort håndtag. På rammen er der spændt et trommeskind ud, som normalt er lavet af indvolde eller skind fra eksempelvis sæl eller isbjørn. Det der gør rammetrommen anderledes end andre trommer er, at man ikke slår på trommeskindet med den tilhørende trommestik, men på rammen. Dette giver en diskant lyd som resonerer i trommeskindet.

En optræden med rammetromme er ofte en kombination af at spille på trommen, danse og synge. Det er ofte en slags skuespil, når der synges og spilles på rammetromme, og nogle gange bliver skuespillet understreget ved at trommespilleren ændrer sit udseende. For eksempel kan en mand iføre sig kvindetøj til en optræden, eller en trommespiller kan lægge en pind på tværs i munden, så kinderne bliver spilet ud og trommespillerens stemme bliver ændret.

Før koloniseringen i Grønland blev rammetrommen brugt på mange måder, både som underholdning og som et vigtigt instrument for den grønlandske åndemaner, som kaldtes en angakkoq. Rammetrommen var desuden en del af et konflikthåndteringssystem, hvor to personer som var i strid med hinanden kunne fremsige deres utilfredshed med hinanden igennem sang. Der var ofte former for vold i sådan en sangkamp, f.eks. slag mod hovedet og en brydelignende dans, men hovedformålet var at få rensset luften mellem de to uenige personer, samtidig med at der var opstillet nogle regler. Det var eksempelvis ikke velanset at myrde en person som havde udfordret én til sangkamp, og traditioner og tro foreskrev at man var nødt til at modtage udfordringen.

Under sangkampen handlede det om at gøre modparten til grin foran publikum, men fordi begge involverede parter havde sine egne venner og familie med som publikum, kunne det være svært at afgøre hvem der egentlig vandt. I nogle tilfælde flyttede en person som blev ydmyget offentligt under sangkampen, efterfølgende væk fra bopladsen, men oftest var det vigtigste, at man fik rensset luften, så de to parter kunne få et godt forhold igen. Der foreligger endda flere eksempler på, at der mellem to involverede parter opstod et tættere forhold efter sangkampen, end de havde haft før de blev uenige. Sangkampe med rammetrommen fungerede altså som en slags konfliktmægling. Den blev oftest benyttet i forbindelse med mindre uoverensstemmelser som f.eks. utroskab, men den kunne nogle steder også være et alternativ til mord og blodhævn. Sangkampe var samtidig et tiløbsstykke og kunne også arrangeres udelukkende for underholdningens skyld.

Da de første missionærer kom til Grønland for at omvende grønlænderne til kristendommen i år 1721, forsøgte flere af dem at forbyde visse former for trommesang og dans, fordi de anså det for at være et hedensk ritual. Dette var med til at mindske brugen af rammetromme, og traditionen har været tæt på at forsvinde helt, fordi rammetrommen begyndte at blive anset som et pinligt symbol på, at man var et primitivt menneske.



Klik på billedet og se et videoklip med Anda Kuitse som opfører Trommesang og Dans i Kulusuk i Østgrønland som underholdning for turister.